

۳- حروف لبها

لبها مخرج چهار حروف می باشند.

۱- مخرج فاء:- قسمت وسطی لب پائین که با کنار ثنایا
بالا تماس نماید می باشد .

۲- مخرج واو:- وسط هر دو لب است که در اثر
باز شدن هر دو لب اداء می شود .

۳- مخرج باء و میم:- وسط هر دو لب است که در
اثر یکجا شدن لبها اداء میشوند .

صفات حروف

صفات حروف قرار ذیل می باشند .

۱- جهر - یعنی به صدائی بلند خواندن .

۲- همس - یعنی به آهستگی خواندن که ضد جهر است
و حروف آن ده اند . که مجموعهُ آن (ا، ب، پ، ت، ث، ج، ح، خ، د، ذ) است
شخص، سکت) بوده که غیر از آن تماماً حروف
مجهوره اند .

۳- حروف شدیده - حروفیست که در وقت

سکون، آواز به آن‌ها بند می شود، و حروف آن

هشت می باشند که مجموعهُ آن (اَجَدُ ، قُطُ ،
بَکَتُ) اند.

۴ - حروف متوسطه :- که در بین شدت و رخوه
اداء می شوند **پنج حرف** اند که مجموعهُ
آن (لین ، عُمَرُ) می باشند که درین حروف آواز
به کُلی بند نمی شود.

۵ - حروف رخوه :- عبارت از حروفی اند که
آواز بر آن ها جاری می باشد. غنیه از حروف
شدیده و متوسطه حروف دیگر تماماً رخوه می باشند.

۶- حروف مستعلیه:- عبارت از حروفی اند که

در وقت اداء کردن آن با اکثر قسمت زبان بطرف کام بالا می شود. که مجموعه آن با (خُصَّ، ضَغْطٌ، قِظٌ) می باشند.

۷- حروف مستقله:- حروفی اند که در وقت اداء کردن

آنها اکثر قسمت زبان بطرف کام بالا نمی شود. بجز از حروف مستعلیه حروف دیگر تماماً مستقله می باشند.

۸- حروف مطبقة:- عبارت از حروفی اند که

در وقت ادا کردن آنها اکثر قسمت زبان به
کام می چسپد که مجموعه آن (صَطَطَضُ) اند.

۹- حروف منفته - حروفی اند که در وقت

ادا کردن آن با زبان با کام نمی چسپد بجز از
حروف مطبقة دیگر حروف تماماً منفته می باشند.
نوت ! صفاتی که قبلاً ذکر گردید متصناد

اند . یعنی ضد جهر - همس ،

ضد رخوه - شدت ،

ضد استعلا - استفال ،

ضد اطباق انفتاح اند.

از این جهت هر حرف به چهار صفات حتماً
متصف خواهد بود. صفات متباقی ضد ندارند.

۱۰ - قلقله :- در لغت تکان و جنبش را گویند،

و در اصطلاح تکان دادن حرف را در مخرج

ان قلقله میگویند.

حروف آن این ها اند. (قُطْبُ ، جَدِ ،

قلقله به دو قسم است :

الف : قلقله خورده :- زمانی که یکی از این

ARIG

P

6.421

IUA

1121 v.12

سال طبع سنبله ۱۳۶۸ تعداد طبع (۱۰۰۰۰)
مدیریت نصاب مرکز تعلیمی

حروف در بین کلمه وساکن باشد مقلقه خورد کرده
می شود. مثل: وَإِذْ قَالَ لِقَمَانُ لِإِثْنِهِ .

ب: قلقه کلان :- وقتیکه یکی از این حروف
در آخر کلمه وساکن باشد قلقه کلان کرده می شود.
مثل: لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ .

تعریف علم تجوید

تجوید در لغت سمره کردن و خوب ساختن را گویند.

و در اصطلاح تجوید، علمی را گویند که از مخارج حروف و صفات

آن و از قواعدی بحث می نماید که با مراعات آن قرآن کریم

درست و صحیح خوانده میشود.

موضوع علم تجوید :- حروف هجا و قواعدیست

که قرآن کریم توسط آن ها صحیح تلاوت می شود.

غرض علم تجوید :- تلاوت واقعی و صحیح

قرآن عظیم الشان است که سبب رضای خداوند "ج"

شود.

حروف هجا و مخربهای آن ها

تمام حروف لسان عربی ۲۹ حرف اند. چون قرآن کریم به لسان عربی نازل شده است پس برای صحیح خواندن آن ضروری است که مخارج تمام حروف شناخته شوند و هر حرف از مخرج خود اداء شود.

:- مخرج :-

در لغت جای برآمدن را گویند و در اصطلاح علم تجوید جایی را گویند که در وقت تلفظ از آن حرف می برآید و اداء می شود.

طریقه شناختن مخرج حرف

اگر کسی بخواهد مخرج کدام حرف را معلوم کند پس همزه

زبر دار را بر آن حرف که ساکن باشد داخل نماید ،
مخرج حرف مذکور بصورت آشکار معلوم میشود .

مثلاً اگر بر باء ساکن همزه مفتوحه را داخل کنید
(اَبَ) تلفظ میشود . به همین قسم مخرج های حروف
دیگر نیز معلوم میشود .

دندانه‌ها

از آنجائی که اداء کردن اکثر حروف به دندانه‌ها مربوط می باشد ،
لازم است که ابتداءً راجع به دندانه‌ها اندکی بحث شود .
دندانه‌ها به چهار حصه تقسیم شده اند .

۱ - ثنایا ، ۲ - رباعی ، ۳ - اُنیاب ، ۴ - اُضراس

۱- ثنایا :- عبارت از چهار دندان پیش روی
اند . که دو بالا و دو پائین موقعیت دارند .
ثنایای بالا را ثنایای علیا و ثنایای پایین را
ثنایای سفلی گویند .

۲- رباعی :- عبارت از چهار دندان
اند . که دوی آن در فک اعلی و دوی دیگر آن در
فک اسفل بطرف چپ و راست ثنایا موقعیت
دارند .

۳- انیاب :- عبارت از چهار دندانی اند .
که دوی آن بالا و دوی دیگر آن پائین به هر دو -

طرف بعد از دندانهای رباعی موقعیت دارند.

۴ - اضراس :- به سه قسم می باشند.

۱ - ضواحک :- عبارت از آن چهار دندانی

اند که هر دو طرف بعد از آنیاب در ناک اعلی و اسفل

موقعیت دارند.

۲ - طواحن :- دندانهای رومی گویند که هر دو طرف بعد از

ضواحک در ناک اعلی و اسفل موقعیت دارند.

طواحن دوازده دندان می باشند.

۳ - نواجذ :- آن چهار دندان را گویند که

هر دو طرف بعد از دندانهای طواحن در ناک اعلی و اسفل

موقعیت دارند.

به اساس تشریحات فوق الذکر تعداد دندان ۳۲
دندان می‌رسد اما برخی الذکر اشخاص دندان های نواجذ
ندارند.

مخرجهای حروف

مخرجهای حروف به سه حصه تقسیم میشوند:

۱- حلق . ۲- زبان . ۳- لب .

۱- حروف حلق * :- در حلق شش حروف اداء میشوند .

* - حرف حلقی شش بود ای نورعین ها، و همزه حا و خا و عین و غین .

۱- ۶، ۲- ۵، ۳- ۴، ۴- ۳، ۵- ۲، ۶- ۱

همزه و ها در حصه آخری حلق اداء میشوند.

عین و حا در حصه وسطی حلق اداء میشوند.

غین و خا از طرف دهن در حصه اول حلق اداء میشوند.

۲- حروف زبان:

حروف زبان (۱۸) حرف اند که مخبرهای آن

قرار ذیل توضیح میشوند.

۱- مخرج قاف؛ در حصه آخری زبان، به برای

کلام بالا ادا می شود.

۲- مخرج کاف :- کمی بالاتر از مخرج قاف بطرف نوک

زبان، به برابری کلام بالا ادا می شود.

۳- مخرج جیم، شین و یاء :- حصه وسطی زبان،

به برابری کلام بالا اداء میشوند.

۴- مخرج ضاد :- طرف چپ یا راست زبان است،

که به برابری دندانهای اضراس ادا می شود.

۵- مخرج لام :- مخرج لام کنار زبان است از آخر

مخرج (ضاد) تا سر زبان، به برابری کلام بالا ادا

می شود.

۶- مخرج نون :- نزدیک مخرج لام حصه اول زبان

است، که به برابری پنج رباعیات بالا ادا می شود.

۷ - مخرج راء :- حصه اول زبان است، که نزدیک

مخرج فون بین ثنایائی بالا و رباعیات برابر
اداء می شود.

۸ - مخرج طاء، دال و تاء :- سر زبان که با پنج ثنایائی
بالا اتصال کنند ادا می شوند.

۹ - مخرج ظاء، ذال و ثاء :- سر زبان است که با نیش
ثنایای بالاتماس نماید ادا میشوند.

۱۰ - مخرج سین، صاد و زاء :- سر زبان است که با حصه
بالائی ثنایای پائین تماس نمایند.

«ب»

سیاست، عبادات، اخلاقیات و حقوق بشری در لابلای تعلیم و تربیه

قرآنی موضوعاتیست که در راس همه سایل قرار میگیرد. ما به روان راه وحدانیت

در دشوارترین شرایط هجرت زمینه و امکانات آموزش اسلامی را به لطف خداوند

طور مساعد خواهیم ساخت که در راه حصول رضا، رب الارباب هیچ نوع قدرتی در مقابل

تصمیم و اراده مقدس و خلل نپذیرد و فلا دین ماسد شده نخواهد توانست.

تمام اعمال و حیثیات و غیر انانی کمونیزم بی هدف از قبیل قتل عام، زنده

به گور کردن چور و چپاول، به آتش کشیدن مزارع و خانه ها و تخریب و انهدام

مساجد شریف، مدارس و اماکن مقدسه، استعمال گازات سمی و پرودا بگند

های شباه روزی در مملکت عزیز ما افغانستان فقط و فقط علل تاخیر در تحصیل

تصمیم گیری های ماست و بس.

ملت مسلمان افغانستان که متمسکین جبل المتین و متعهدین کلام ربانیت

در یابی خشم و انزجارشان هنوز هم متلاطم گردیده و بتاسی از دستورات رب العزت

که ارشاد فرموده (و جاهد و افي الله حق جهاده آیه ۷۸ سوره حج) یعنی جهاد کنید

برای خداوند (ج)، طوریکه شایستهٔ اوست، جهاد حق علیه باطل را در پرتو ارشادات

عالی تعالیم اسلام ادامه داده تا مشعل فروزان دانش اسلامی را در سلسلهٔ جهاد علمی و مستحکمانه تقویه

نموده باشیم.

هموطنان عزیز! طوریکه شما مسبوق هستید که شاگردان عرفان اسلام از دو نوع کتب مربوط

دو اتحاد اسلامی قبلی مستفید بودند. رهبران محترم تمام تنظیم ما به منظور جلوگیری از تشتت افکار فرزندان

مجاهدین علم دوست و سر یکت افغانستان درین اواخر به مسئولین تعلیم و تربیه منظمات خود هدایت

و هدایت دادند که از تمام مضامین و علوم شامل نصاب تعلیمی برای صنوف موازی یک نوع

کتاب طبع و به دسترس فرزندان مجاهدین و مهاجرین قرار بدهند.

که از نظر محتوا و مفهوم به دین مقدس اسلام، شریعت غزای محمدی (ص) و مذهب مذهب

حنفی مغایرت نداشته و مورد قبول تمام اقشار مجاهد و مهاجر مسلمان افغانستان عزیز باشد.

که به این اساس شورای عالی هم آهنگی تعلیم و تربیه که مورد تأیید همه رهبران محترم بوده تشکیل
گرفته که شورای عالی هم آهنگی تعلیم و تربیه مذکور اداره مرکز تعلیمی افغانستان را تأسیس

نموده دارای شعبات از قبیل مدیریت نصاب تعلیمی مدیریت تدریسی و نظارت، مدیریت پلان

و ارتباط خارجی، مدیریت اجرایی، مدیریت مالی، مدیریت تربیه معلم و مدیریت سواد آموزی

مفسرین این مرکز متخصصین تعلیم و تربیه و اشخاص مجرب از تمام تنظیم های جهادی تشکیل میدهند که بجدانه و مقدرانه در مورد پیاده کردن تعلیم و تربیه اسلامی و توحید نمودن نصاب تعلیمی سعی و مجاهدت بی شائبه مینمایند .

بعد از بحث و مشوره متخصصین نصاب تعلیمی در مورد تهیه و کتب درسی مضامین مختلف به نتیجه رسیدند که نظر به شرایط دشوار جهادی و عدم وقت کافی کتب درسی مضامین مختلف

دو اتحاد اسلامی را که قبلاً طرف استفاده بود با هم مقایسه و مطالب اہم آنرا با در نظر داشت دشواری قید زمان تدریس در عالم مجاہدت و مهاجرت انتخاب نمایند .

لذا مدیریت نصاب تعلیمی اداره مرکز تعلیمی افغانستان مسرت دارد تا موقع یافت

که تمام کتب مضامین مختلف درسی تمام تنظیم های جهادی را که از طریق نصابهای تعلیمی

مختلف طبع شده بود مقایسه نموده همان مطالب و عناوینی را که از نقطه نظر سطح

دانش و فهم متگردان و شرایط جهادی از نگاه تعلیم و تربیه سهل تر و آموزنده بود

انتخاب و در معرض چاپ قرار میدهند .

السلام مع الاکرام .

مدیریت نصاب تعلیمی اداره مرکز تعلیمی افغانستان .

فهرست مطالب عنوان

شماره	عنوان	صفحه
۱-	تعریف علم تجوید .	۱
۲-	حروف هجاء و مخزجهای آنها .	۲
۳-	مخرج .	۲
۴-	طریقه شناختن مخرج حرف .	۲
۵-	دندانه‌ها .	۳
	۱- تنایا	۴
	۲- رباعی	۴
	۳- اُنیاب	۴
	۴- افراس (ضواحک) طواحن، نواجذ	۵
۶-	مخزجهای حروف .	۶
	۱- حروف حلق .	۶

فہرست مطالب عنوان

شماره

صفحہ

۶	۲- حروف زبان	۷
۱۰	۳- حروف لبھا	
۱۱	۷- صفات حروف	
۱۱	۱- جھر	
۱۱	۲- همس	
۱۱	۳- حروف شدیدہ	
۱۲	۴- حروف متوسطہ	
۱۲	۵- حروف رخوہ	
۱۳	۶- حروف مستعلیہ	
۱۳	۷- حروف مستفلہ	
۱۳	۸- حروف مطبقہ	

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

نماره

۱۴

۹- حروف منفته

۷-

۱۵

۱۰- قلقله (قلقله خورد وکلان)

دفترت اسلامی افغانستان
و مرکز تعلیم و تربیت



مرکز تعلیمی افغانستان
ملائی پور کابل

تجوید

برای صنف چهارم

مؤلف : مولوی غلام عیسیٰ

اهداف نصاب تعلیمی اداره مرکز تعلیمی افغانستان!

هدف عمومی توحید نمودن نصاب تعلیمی تمام تنظیم های جهادی و بوجود آوردن تعلیم و تربیه خاص و جامع اسلامی که ضد هر نوع باطل پرستی و بدعت باشد و بوده همچنان استحکام بخش مفاهیم و قوانین کلی اسلامی در جامعه اسلامی افغانستان باشد

هدف خصوصی :- نهایت که درس توحید و وحدانیت را پسامعیا اسلام و رهروان راه حقیقت داده تا متمسک شدن و قوانین عالی و معقول شرع انور طور دایم و قایم گردند.

این نصاب متضمن آسایش و سواد اسلامی یاد ر نظر داشت و جاییب و شرایط جهادی، فلسفی، اقتصادی، فرهنگی، تخنیکی، مدنی و معیشتی بوده که در عین حال ممثل پیوند و اتصالات ناگسستی با جهان اسلام و مبین فلسفه مقدس اسلام عزیز می باشد.

هدف نهائی : اعلا کلمه الله، نشانه دلو سر عظمت و شان اسلام بیجهتین، انحلال کمونیزم در افغانستان و جهاد با طاغوتیان زمانه بر اساس مبانی و اصول قوانین قرآن عظیم الهی، شریعت عزرائی محمدی و فقه حنیف حنفی در راه حصول رضای خداوند سبحان هدف نهائی این نصاب تعلیم می باشد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَ الْمَوَدَّعَ الْوَدَّعَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَ الْمَوَدَّعَ الْوَدَّعَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَ الْمَوَدَّعَ الْوَدَّعَ



برای صنف چهارم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا
قال صلى الله عليه وسلم
فرموده است خرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم

رضیت
راضی هستم

بِاللَّهِ رَبِّاَوْ
بِالله پروردگار ما است

بِالْإِسْلَامِ دِينًاَوْ
بِالاسلام دین ما است

بِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَرَسُولًا
بِمحمد صلی الله علیه وسلم نبی و رسول ما است

الف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِهِ
الْكَرِيمِ ط يَرْفَعُ اللَّهُ الذِّبْنَ أَمْنُوا مِنْكُمْ وَالذِّبْنَ
أَوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجات ط . جز ۲۸ سورة مجادله آیه ۱۱

ترجمه ۱ خداوند ۱ ج ، بلند می سازد درجات ایمانداران را از شما و کسانی
را که به ایشان دانش روزی گردانیده است .

از فحوای آیه کریمه استنباط میشود که هیچ نوع کیفیات حسنه بر حبه و بالاتر
از علم و دانش وجود ندارد . اهمیت تعلیم و تربیه در دین مقدس اسلام بجای
است که اولین کلمات وحی سماوی (اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ)
می باشد .

به همین اساس موضوع پرورش روحی و تربیت فکری اسلامی ، اقتصاد ،